

“There is a battle going on”. Er is een strijd aan de gang. Onheilspellende woorden van een Amerikaanse jezuïet die mij en tien andere medebroeders begeleidde in een dertigdaagse retraite. Ik keek door het raam van het retraitehuis en zag een mooie tuin, badend in warm zonlicht. Ik keek naar mijn medebroeders die er met aandachtige ingetogenheid bijzaten. Niets wees op een strijd: alles zag er vredig uit. Er is een strijd aan de gang.... Op welke strijd doelde onze begeleider? Hij had het niet over een uiterlijke strijd van volkeren, ook al waren we ons bewust van de oorlogen en spanningen in onze wereld. Misschien omdat wij wat verbaasd keken, zei onze begeleider: “Satan probeert juist die zielen te belagen die verlangen om dichterbij God te komen, zoals jullie in deze retraite. Wees daarom aandachtig op wat er in jullie leeft aan gedachten of ingevingen die jullie van God willen afleiden.”

Ik moet zeggen dat ik nogal onthutst was door de woorden van de begeleider. Als dat strijdtoneel er is, zelfs in een christen met de beste intenties, hoe houd je dan stand? Alsof hij mijn gedachten kon lezen, zei hij: “Om in die strijd tussen goed en kwaad staande te blijven, moeten we in de leer gaan bij Jezus.” En hij gaf ons de Bijbeltekst mee waarin Jezus door de satan op de proef wordt gesteld, het verhaal dat we zojuist hebben gehoord.

In een preek van Paus Franciscus over dit evangelie las ik jaren later woorden van eenzelfde strekking. Daarin zei de paus: “We worden allen bekoord omdat de regel van ons geestelijk leven, ons christelijk leven, een strijd is. Dat is omdat de prins van deze wereld, Satan, niet wil dat wij heilig worden. Hij wil niet dat wij Christus navolgen. Sommigen onder u zullen nu misschien wel denken: “Maar eerwaarde, u bent toch echt wel een beetje ouderwets als u zo spreekt over de duivel in de 21ste eeuw!” Maar let op, want de duivel bestaat! De duivel bestaat ... Zelfs in de 21ste eeuw! We mogen toch niet naïef zijn? We moeten van het Evangelie leren hoe we hem kunnen verslaan.” Tot zover Paus Franciscus.

Wat zijn de aandachtspunten van het Evangelie die ons kunnen helpen bij het verslaan van de vijand? Ik geef er vier, al zullen er vast meer zijn. Een eerste aandachtspunt werd ons al door de Paus aangereikt: wees niet naïef, maar attent op alles wat je in die strijd tussen goed en kwaad van God kan afbrengen.

Een tweede aandachtspunt vloeit daaruit voort: Herken vanuit die waakzaamheid de tactiek van de Satan en ken daarbij je eigen zwakke punten. Daar wil hij je juist daar raken. Daarbij is hij er vooral op gericht om ons te laten geloven dat ons geluk en onze sterkte buiten God liggen, en dat hij weet hoe we die kunnen bereiken. Daarbij zoekt hij als in ingang die plekken en momenten waar we kwetsbaar zijn. Op momenten van honger, zoals bij Jezus in de woestijn. Ook dat komen we bij onszelf tegen. Als het tussen ons en dierbaren even stroef loopt en we ons affectief op een droogje voelen zitten, bestaat de spontane neiging het elders te zoeken, waardoor de verwijdering met de ander bevestigd wordt. Of we zijn na een inspannende dag door onze vermoeidheid meer vatbaar voor snelle pleziertjes en internetsites die voor even voldoening geven, maar onze ziel niet echt voeden en zelfs vertroebelen.

Als je de listen van Gods tegenstander doorziet, wat moet je dan doen? Een derde aandachtspunt is dan: Ga niet mee met de tactiek die de vijand voorstelt, van hechting aan je eigen ‘ikje’, van egovergroting ten koste van verbinding met de ander/Ander. Jezus doorziet hoe de vijand Hem in de honger probeert te verleiden om zijn identiteit als God’s Zoon te bevestigen op zijn eigen voorwaarden. “Laat eens zien wie je bent: Gods Zoon, en verander deze stenen in brood!” Kennen wij dat ook niet? Op momenten dat we niet de erkenning en aandacht krijgen die we verlangen. Dat

we dan horen klinken (vaak in ons): “Laat niet over je heen lopen! Laat maar merken dat je er bent! Je verdient toch beter?” We worden dan verleid om onszelf te groot te maken ten koste van anderen die we met onze ellebogen wegdrukken, met conflict en eenzaamheid als wrange vruchten. Jezus zegt resoluut: “Kracht vinden door mezelf te bevestigen ten koste van God en mensen, dat wil ik niet! In de verbinding met God vind ik mijn sterkte.”

Hoe blijven we staande op dat strijdtoneel? Daar hangt het vierde aandachtspunt mee samen: Weersta de vijand niet door zelf met hem de strijd aan te gaan, maar zoek je kracht bij God. Laat je niet verleiden tot spirituele of andere krachttoeren. Bijvoorbeeld door heldhaftig tegen de verleiding te vechten door radicaal het tegenovergestelde te doen van wat je bekoort. Vlak na zijn bekering wilde Ignatius van Loyola tegen zijn ijdelheid ingaan door radicaal te vasten, met als resultaat dat hij in een depressie raakte. Met zijn strenge boetedoening wilde Ignatius als het ware Gods liefde afdwingen. En was hij meer met zichzelf bezig dan met God en verloor hij uit het oog dat God al van hem hield. Pas toen Ignatius inzag dat hij met spirituele krachtpatserij zichzelf probeerde te redden en God zelf uit het oog verloor, liet hij zijn radicale boetepraktijk varen.

Jezus weerstaat die verleiding tot krachtpatserij. Hij weigert Zijn Vader uit te dagen door zich van grote hoogte te laten vallen. Hij zoekt zijn sterkte in Gods Woord dat zegt: “Je zult God niet op de proef stellen.”

In die worsteling met de bekeringen zijn we niet alleen. Christus is daarin onze metgezel en leermeester. Van Hem leren we:

Wees niet naïef,

Herken de tactiek van de Satan en je eigen zwakheden,

Ga niet mee met die tactiek die jouw ego zo wil vergroten, dat er geen ruimte is voor God en je medemens,

Doe dat niet door zelf de discussie of strijd met de ‘vijand’ aan te gaan, maar zoek steun bij God.

“There is a battle going on!” Misschien heeft u de boodschap liever niet verpakt in oorlogstaal. De schrijver van de digitale 40dagenretraite wil ons ook uitdagen om onze godsrelatie te versterken, maar in andere woorden. In de leidraad voor het gebed schrijft hij: “Het leven is geen zonnig strand, maar een berg om te beklimmen. Op weg naar Pasen gaan we de berg op, zoals Jezus zo vaak deed.” Ik wens U een goede Paasweg samen met Christus.